

**JURSKÁ VÁPENCOVÁ BRADLA KARPATSKÉHO FLYŠE:
TEKTONICKÉ ŠUPINY NEBO OLISTOLITY?**

I. Poul¹, R. Melichar² a J. Janečka^{2,3}

¹Ústav geotechniky, FAST Vysoké učení technické v Brně, Veveří 95, 602 00 Brno, istvan@igeo.cz

²Ústav geologických věd, Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity, Kotlářská 2, 611 37 Brno

³Geologický ústav České akademie věd, Rozvojová 135, 165 02 Praha 6

Jurská vápencová bradla vněkarpatského flyše byla dříve shrnovaná do tzv. vnějšího bradlového pásma a byl pro ně předpokládán víceméně jednotný tektonický styl. Z genetického hlediska byly v minulosti vytvořeny dvě teorie jejich původu. První vysvětluje vznik bradel jako obřích olistolitů spojených s odlamováním a sklouzáváním bloků vápenců a slínovců z karbonátové plošiny směrem k jejímu úpatí (např. Eliáš 1992). Druhá teorie pak vychází z názoru, že jurská bradla tvoří tektonické šupiny, které byly vylomeny z podloží pohybujícím se příkrovem a jsou tak indikátory jeho bazálních ploch. Testovány byly dvě oblasti s výskytem bradel – Pavlovské vrchy a bradla na severovýchodní Moravě.

V Pavlovských vrchách tvoří svrchnojurské vápence (v rámci sedimentů ždánické jednotky) rozlehlá deskovitá tělesa s víceméně lineárním průběhem v mapě. Deskovitý tvar tělesa byl ověřen jak povrchovým mapováním, tak i vrtným a seismickým průzkumem. Vápencová deska je porušena četnými „příčnými“ zlomy ve směru SZ–JV, které způsobují kulisovitý obraz jejího výchozu v mapě (Poul, 2006). Po porušení zlomy se vytvořily kry o rozměrech min. 1,5 × 1,5 km. Uvážíme-li však porušení zlomy, jednalo se původně o desku mnohonásobně větší.

Jura Pavlovských vrchů zřejmě neodpovídá definici olistolitů, neboť vápencové bloky nejsou doprovázeny brekciovitým materiálem odpovídající definici olistostromy (Jackson, 1997). Naopak bylo doloženo, že se jedná o tektonické šupiny, které byly během alpínského vrásnění silně tektonicky postiženy, vrásněny a zešupinaceny. Byla rozpoznána antiklinální stavba a flat-ramp-falt geometrie přesmyků s mezivrstevními odlepeními. Antiklinální stavba je velmi dobře viditelná jak v rámci povrchových strukturních studií (Svatý kopeček, Stolová hora, Děvín), tak i v reinterpretovaných seismických řezech.

Výchozy jurských bradel na severovýchodní Moravě jsou vázány na bazální části slezské jednotky a bývají různě tektonicky definovány. Jednotlivé výskyty jsou v publikovaných geologických mapách „náhle“ tektonicky ukončovány. Rekognoskační výzkum však ukázal, že tělesa „bradel“ jsou zakomponována do polohy extrémně hrubých slepenců s valouny až bloky vápence štramberského typu. Doprovázející slepencový sediment tak ukazuje na typickou definiční vlastnost olistolitů. Slepencový horizont je v podloží pikritů křídového stáří těšínsko-hradištského souvrství. Hrubé slepence ukazují na živou tektonickou aktivitu během jejich sedimentace a alkalický vulkanismus na extenzní režim v sedimentačním prostoru slezské jednotky, který byl zřejmou příčinou vzniku olistolitů.

Z uvedené argumentace vyplývá, že výskyty vápencových bradel ve vněkarpatském flyši nemají jednotný genetický původ. Zatímco ve ždánicko-podslezské jednotce (Pavlovské vrchy) jsou tvořeny jako tektonické šupiny, v rámci slezské jednotky (Jasenice, Skalička, Štramberské) se jedná o olistololity zakomponované do rozsáhlé olistostromy při bázi příkrovu.

Literatura

Eliáš, M. (1992): Sedimentology of the Klentnice formation and the Ernstbrunn Limestone. — Věst. Ústř. Úst. geol., 67, 3, 179–196. Praha.

Jackson, J., A. (1997): Glossary of Geology. — American Geological Institute Alexandria, Virginia – USA.

Poul, I. (2006): Nový tektonický model Pavlovských vrchů – flat-ramp-flat geometrie v externích Západních Karpatech. — MS, PřF MU Brno.